

na dvije protekle godine. Uz podsjećanje na jubilej koji nas vraća u davne pedesete godine kada su naši vrli uglednici, a među inima dr. S. Ivšić, dr. A. Barac, dr. Z. Skreb, dr. Lj. Jonke, dr. M. Hraste i drugi osnovali Društvo koje će podjednakim marom i žarom djelovati na afirmaciji i popularizaciji hrvatske lingvistike, a poglavito hrvatskoga jezika, kao i na znanstvenom proučavanju i poticanju hrvatske filologije, podsjetimo se da je toj temeljnoj nakani svojih osnivača ovo Društvo ostalo odano, i u cjelokupnome četrdesetgodišnjem razdoblju i u proteklome dvogodišnjem kao njegovu aktivnom odsječku. Oprostite mi stoga ako u ime Predsjedništva, i to odmah na početku ovoga izvještaja ustvrdim kako je Hrvatsko filološko društvo u označenom razdoblju sačuvalo i kontinuitet i dignitet svoga osnovnog djelovanja i programa, te kako se ono, i u cjelini i u pojedinostima svih svojih aktivnosti marno trudilo da to bude aktivnost na razini preuzetih obveza spram ranijih aktivnosti Društva, kao i na razini obveza prema konkretnim zahtjevima djelovanja. Dakako, vremenski i društveni kontekst djelovanja Društva upućuje nas na to da je postojeća društvena zajednica kao sinonim konkretne politike tu djelatnost našega Društva najviše mehanizmom svoga postojanja inertno prihvaćala i tolerirala do određenih granica, nego što bi takvoj aktivnosti Društva davala znatniju potporu. Određena materijalna potpora programu i aktivnosti Društva išla je zapravo preko znanstvenih fondova i zauzimanjem pojedinaca, naših (su)stručnjaka u njima koji su naš rad cijevali i dosta često preferirali.

Iako samokritički možemo ustvrditi kako u vremenu i prostoru između naših godišnjih skupština nije bilo spektakularnih manifestacija i rezultata koji bi ovo razdoblje izdvojili od niza prethodnih, ne možemo ipak ne ustvrditi kako sažetak svih naših djelatnosti nije bio neznatan jer je riječ o razdoblju čiji je nesumljiv rezultat:

- a) redovit rad i djelatnost svih naših sekcija,
- b) kontinuirano i redovito izlaženje većine naših časopisa,
- c) izdavačka djelatnost izvan periodike,
- d) znanstvena aktivnost i javne znanstvene manifestacije kojima je na čelu stajalo društvo samo ili je pak bilo njihovim suorganizatorom. Međutim prije nego što o ovome svemu prozorimo opširnije, i to na temelju detaljnih izvještaja revnih, odanih i samoprijegornih voditelja naših sekcija i urednika časopisa, podsjetio bih vas, cijenjeni članovi, na dvije važne stvari:

Prva od njih je statutarna, a odnosi se na statutarnu odrednicu o jednogodišnjim mandatima i godišnjim skupštinama u tome vremenu, a to je jedna odrednica na koju nas prigodom posljednje registracije prisilio bivši režim svodeći sve slične organizacije i društva pod jednu, tj. svoju »privredno-političku« mjeru. Pokazalo se u našem radu da je dvogodišnje razdoblje prirodnije, prikladnije i prirodi naše djelatnosti adekvatnije pa ga je i Predsjedništvo prihvatilo vraćajući se našoj statutarnoj tradiciji čime, nadamo se, nije povrijeđena bit našega Statuta koji nažalost, do neophodne i skore promjene, ostaje opterećen nazivljem minulog sustava koji je sva slična udruženja smatrao udruženjima običnih građana dajući mu materijalno i administrativno tutorstvo svojih društveno-političkih organizacija. Tako je i Hrvatsko filološko društvo bilo pod svojevršnom jurisdikcijom pokojnoga Soc-saveza čije su težnje, pa i osigurana prava, bili u tome da arbitrira čak i u pitanjima hrvatskoga jezika. Pred nama je dakle razdoblje, i prilagodbe i zamjene Statuta, odnosno njegova povratka izvornim načelima utemeljenja, tj. slobodnoj znanstvenoj i popularnoznanstvenoj aktivnosti koja organizacijski neće biti nikome i ničim subordinirana i koja će se organizacijski formirati u skladu s naravi svoga, odnosno svojih programa.

A potrebno je to učiniti što skorije jer pred nama je upravo pravi, slobodan prostor i trenutak za revitalizaciju, obnovu djelatnosti našega društva, za obilatiju javnu prisutnost širom čitave Hrvatske, a to je ono što je u vezi s drugim pitanjem našega uvodnoga podsjetnika. Taj podsjetnik odnosi se i na činjenicu da je proteklo razdoblje koje sumiramo bilo jednako, kao i ona prethodna sve tamo od 1971, određeno svodenjem svoje djelatnosti samo na središnjicu i na središnji, pretežito forumski način djelovanja. Naime, podsjetiti nam se da su nakon 1971. godine zajedno s ograncima Matice hrvatske bile *ugašene*, zapravo *ugušene*, i podružnice Hrvatskoga filološkoga društva, a u objema su tim organizacijama mahom djelovali isti ljudi, naši kroatisti i drugi slavisti, te ostali filolozi koji su poput germanista i orijentalista uključeni u rad društva i sekcija od kojih ona, za strane jezike, okuplja sve filologe po struci. Biti članom Hrvatskoga filološkoga društva, posebice aktivnijim, bilo je podjednako krimenu bivanja u članstvu u Matici hrvatskoj jer bavljenje hrvatskim književnim jezikom i njegovom kulturom, znanstveno, stručno i popularno promicanje spoznaja o tome jeziku, koji je bio zatiran *sve od pa do* svoga imena, značilo je neku vrstu politički sumnjive djelatnosti. Naši članovi u tzv. provinciji iskusili su predobro takva sumnjičenja i političke ocjene mjesnih komiteta, pa i tužilaštava o svome radu i bili su jednostavno prisiljeni na prestanak javne aktivnosti, na gašenje svojih stručnih i znanstvenih organizacija. Mogli bismo navesti čitav niz tako ugašenih podružnica u Čakovcu, Varaždinu, Bjelovaru, Slavonskom Brodu, Gospiću, Puli, Petrinji i dr. s teškim posljedicama za *matičare* i *kroatiste*. U središnjici srećom nije bilo takvih pogroma jer se tu vlast zadovoljila likvidacijom Matice hrvatske i onemogućivanjem rada istaknutim pojedincima koji su i u Hrvatskome filološkom društvu obavljali itekako važne funkcije, pri čemu treba u prvome redu navesti imena dr. Ljudevita Jonkea i dr. Ive Frangeša, proskribiranih i onemogućenih djelatnika u spomenutom razdoblju. A slijedi i duga lista proskribiranih i prozvanih hrvatskih lingvista na čijem su čelu dr. Dalibor Brozović i dr. Stjepan Babić, a u dugu nizu među inima su dr. Božidar Finka, dr. Stjepko Težak i drugi. Dakako, naše je društvo mimo svih administrativnih ograničenja, mimo svih političkih sumnja, iako svedeno samo na središnjicu i forumsko-sekcijski način djelovanja, sukladno svojoj naravi nastojalo prilagoditi se postojećim (ne)prilikama i u njima maksimalno djelovati očekujući trenutak svoje neograničene djelatnosti važne podjednako za razvoj hrvatske filologije kao i za jezičnu svijest i kulturu hrvatskoga naroda.

Rekao bih metaforički da je Društvo nosilo vrlo časno stijeg svojega imena koje je ostalo, ne samo neokaljano, nego čak i sačuvano u njegovu nazivu. Naime, Hrvatsko filološko društvo jedno je od iznimnih, rijetkih društava koje nije promijenilo svoj naziv, tj. koje nije atribut hrvatski zamijenilo imenicom u genitivu kako su to bila prisiljena učiniti mnogobrojna hrvatska društva, a što je bio perfidan akt prisile i zatiranja svega što je nosilo autohtonu nacionalnu odrednicu. Istina, nitko u konkretnom slučaju takav suludi zahtjev nije postavio izvana, a srećom nikoga nije bilo da ga potakne ni iznutra iako bi, vjerujem, u oba slučaja rezultat bio isti – ustrajavanje članstva na nazivu koji to društvo, ne samo nacionalno pa i politički preko njega obilježuje, nego ga i znanstveno afirmira. I upravo u skladu s tom časnom tradicijom svoga imena, Hrvatsko filološko društvo na čelu sa svojim predsjedništvom u proteklom se razdoblju uporno, dosljedno i javno zauzimalo za ime i identitet hrvatskoga književnoga jezika, što se posebice očitovalo u onim poznatim, možda već pomalo dalekim i zaboravljenim, ali ipak nedavnim predustavnim i ustavnim raspravama o člancima ustava kojima se definira ime i javna uporaba jezika. Brancići

postojeću ustavnu formulaciju usprkos njezinoj nepotpunosti, nedorečenosti, pa i mogućoj (više)smislenosti, no koja je bila postojeća politička realnost i u danome trenutku možda najprihvatljivije rješenje, to više što je postojalo praksom hrvatskoga jezika potvrđeno tumačenje spomenute formulacije, ovo je Društvo dalo nemali prilog i ton općoj javnoj raspravi jer se svojim odlučnim stavom pojavilo među prvim hrvatskim kulturnim i znanstvenim institucijama koje su reagirale. A branići uporno svoj stav u novinama, na televiziji i radiju, te javljajući se pismenim zahtjevima Ustavnoj komisiji i Saboru u svim fazama rasprave, Društvo je manifestiralo svoju odlučnost. Njegova riječ toga treća bila je podjednako znakom znanstvene dosljednosti kao i znakom dosljedne nacionalne svijesti iako su ovom Društvu bili uvijek strani svi prizemni politički i osobito politikanski potezi. Takva obrana jezika bila je u skladu s temeljnim nastojanjem Društva čija će ga povijest sigurno prozvati promicateljem, afirmatorom, ali i braničem jezika hrvatskoga, pa je ovo Predsjedništvo zadovoljno time što će u toj povijesti Društva i u takvome kontekstu biti zabilježen i njegov mark skroman udio.

Jasno, navođenje svih spomenutih i nespomenutih ograničenja u radu Društva nije nikakav alibi za pojedine propuste, nedovoljne aktivnosti i propuštene akcije, za njegovu povremenu neažurnost u ostvarenju programa pa u svjetlu takve iskrene samokritičnosti treba prihvatiti i daljnji, globalni izvještaj o radu Predsjedništva, te njegovih sekcija i časopisa, a što sve čini sveukupnu djelatnost Društva. Pri tome bih u prvi plan istaknuo nastojanje Predsjedništva da izbori osnovne materijalne uvjete za rad i djelovanje Društva, za njegovu izdavačku i znanstvenu aktivnost, za rad sekcija. Iako nam za te namjene, kao i za svakodnevno administrativno poslovanje i troškove, nisu preobilato pritjecala sredstva, u cjelini se može reći da su ona ipak bila dostatna za podupiranje i uspješno održavanje već spomenute aktivne tradicije i aktivnoga produžetka djelatnosti u kojima je bilo i manjih ili većih pomaka u intenzitetu i ekstenzitetu. Rekao bih, ponovno slikovito, da je Predsjedništvo ne samo osiguralo mogućnosti za djelovanje, nego ga je i programski usmjeravalo, poticalo i bdjelo nad njegovim izvršenjem tako organizirano da se u širem sastavu sastajalo dvaput godišnje, a u najužem sastavu (predsjednik, potpredsjednik i tajnik) gotovo svakoga tjedna. I u jednom i u drugom sastavu Predsjedništvo je kao operativno tijelo rješavalo sve tekuće probleme i stajalo na usluzi svojim članovima, posebice voditeljima sekcija i urednicima časopisa.

Svi časopisi ovoga društva, među kojima su najstariji *Jezik* i *Umjetnost riječi*, u proteklom su razdoblju izlazili prilično redovito. Dapače, dva spomenuta časopisa koji su već pomalo simboli i zaštitni znaci Društva izlazili su izuzetno redovito, u čemu je posebna zasluga uredništava, odnosno urednikâ tih časopisa, dr. Stjepana Babića i dr. Viktora Žmegača. *Jezik* je, možemo slobodno reći, bio i ostao vodičem i braničem jezika hrvatskoga dosljedno argumentirajući svojim sadržajem i stavovima podnaslov koji časno nosi na svojim koricama! Kontinuitetom svoga izlaženja isticala se i *Croatica* pod angažiranim vodstvom svoga urednika dr. Ante Stamaća, a od aritmije u svome izlaženju jedini je, i to prilično teško, bolovao časopis *Književna smotra*. Međutim, mogu vas obavijestiti da se s obnovljenim uredništvom i taj časopis počinje buditi iz letargije, a zadovoljstvo mi je istaknuti da je u proteklom razdoblju povećana obitelj naših časopisa, i to časopisom *Suvremena lingvistika* koji nakon uspješnog pilot-uzorka kreće s novim brojevima i najavljuje svoj let i zamah. Proširenje časopisnog obiteljskog kruga potvrđuje se i prihvaćanjem suizdavaštva časopisa *Suvremena metodika hrvatskog jezika*, koji zajedno sa časopisom *Strani jezici* tvori

onu sponu što nam je neophodna kao prijenosnik između znanosti i prakse, odnosno nastave.

Uz materijalne probleme, koji su uz sve teškoće bili ipak rješivi, uz probleme distribucije, koji su različiti u pojedinim časopisa, no teže rješivi u dijelu njih, poseban problem s kojim se susreću sva uredništva jest problem radnoga prostora. Uredništva su uglavnom u profesorskim sobama, arhiva i suradnja na njihovim stolovima, a i u pretijesnim ladicama, a u sobama su najčešće i spremišta izdavačke proizvodnje pa je stoga neophodno da se osiguraju barem jedna ili dvije sobe na Fakultetu, ili izvan njega, i to isključivo za rad uredništava i njihove administracije, a takav prostor sigurno bi omogućio i lakšu administrativnu organizaciju pojedinih časopisa. Dakako, riječ je i o prostoru neophodnom i za rad Predsjedništva, pa i sekcija, te će jedan od znatnijih zadataka novoga Predsjedništva biti i rješavanje toga problema koji mi, nažalost, ostavljamo u naslijeđe novom sustavu.

Djelatnost naših sekcija (za teoriju književnosti, orijentalistiku, opću lingvistiku, metodiku hrvatskog jezika, za strane jezike i dr.) bila je, kako rekosmo već kontinuirana i na razini znanstvenoga digniteta predavača i slušatelja, a uza sva skromna sredstva uspjeli smo uz gostovanja domaćih stručnjaka i znanstvenika upriličiti i nekoliko gostovanja uglednih stranih predavača, o čemu govore pojedinačni izvještaji sekcija. Uz pohvale za aktivnost, pa i samostalnost u radu pojedinih sekcija, među kojima su neke »samostalne« čak toliko da se i ne oglašuju uvijek na naše pozive za informiranošću i za programskom sinkronizacijom, želio bih posebice istaknuti agilnu sekciju za orijentalistiku koja se, uz bogat program svojih aktivnosti, na poseban i originalan način angažirala oko specifičnoga znanstvenog skupa posvećenog 60. obljetnici života našega uglednog člana dr. Radoslava Katičića, profesora u Beču, a čiji je rezultat, mislim na sekciju, vrijedan zbornik *Hrvatske Indije* u izdanju časopisa *Most*. Druga pak sekcija koju ističem jest sekcija stranih jezika čiji je angažman oko natjecanja učenika stranih jezika izuzetan, a koji već i prerasta granice amaterskoga bavljenja tom vrsti posla pa traži višestruku, stalnu i dostatnu materijalnu i organizacijsku potporu. Ne treba posebice ni govoriti o tome kolikog je značenja poticanje aktivnog učenja stranih jezika i koliko je takva akcija upravo najbolji prilog reformi i uspješnosti naše škole, njezinoj afirmaciji zaboravljenoga rada u njoj. Jasno, Predsjedništvo je toj aktivnosti davalo svoju potporu no potrebno je da se naši stručnjaci u ovome poslu bave pitanjima struke, tj. sadržaja i stručne organizacije natjecanja koje ima republičko značenje i obilježje, a da brigu o svemu tome preuzmu odgovarajuće prosvjetne službe – Ministarstvo prosvjete i Republički zavod za školstvo.

Izdavačka djelatnost u Znanstvenoj biblioteci HFD-a usčuvala je kontinuitet iako je jedne godine (1989) zbog neažurnosti u natjecanju bilo aritmije pa su u razdoblju o kojemu je riječ objavljena samo tri naslova: Josip Kekez: *Leukorn i djevojka bez grijeha*; Vinko Brešić: *Marjanovićeve književni časopisi*; Josip Jurčević: *Problem funkcije determiniranih i indeterminiranih glagola kretanja u staroslavenskom i crkvenoslavenskom jeziku hrvatske redakcije*. Dok se dvije posljednje knjige logično uklapaju u zasnovanu ediciju koja je primarno namijenjena mladim znanstvenicima, dotle je prva, Kekežova, specifične prirode (antologija–zbornik) i uvrštena je stoga u kategoriju posebnih izdanja, na kakva upućuje i svojim izdvojenim likovno–grafičkim dizajnom. To je izdanje u godini svoga izlaženja nadomjestilo već simbolično spomenutu neažurnost u angažiranju sredstava za izdanja autohtonoga profila. Biblioteka HFD-a dosegla je razinu znanstvene serioznosti, ali valja riješiti pitanje izdavačke i korisničke atraktivnosti njezinih naslova, a s tim u vezi i pitanje

raspačavanja. To je sve na neki način vezano uz radni i spremišni prostor, uz veću profesionalizaciju Društva, uz njegovu bolju administrativnu i financijsku službu. Tu bi bilo dobro razmišljati o profesionalnom ili poluprofessionalnom tajniku Društva. Jasno, govoreći o Biblioteci HFD-a nemoguće je zaobići i ne spomenuti višegodišnji prilog njezinih urednika, dr. Anice Nazor i dr. Josipa Bratulića, vrijedan ne samo stoga što je bio besplatan (jer dok smo autore makar i skromno i simbolično nagrađivali, urednici nisu primali nikakve naknade), nego je taj rad bio vrijedan i po osobnom angažmanu, vremenskom i stručnom, a nerijetko i financijskom. Dakako, Društvo nije ograničeno samo dvama naslovima godišnje i u sljedećem bi se razdoblju moglo razmišljati i o novoj izdavačkoj dinamici.

U okvirima svoje javne i znanstvene djelatnosti Društvo je bilo organizatorom što samostalno, što u zajedništvu s drugim kulturnim i znanstvenim institucijama, nekoliko javnih izložbi, simpozija i znanstvenih skupova. Navodimo izložbu posvećenu Bogoslavu Šuleku, u autorstvu našega revnog člana, profesora i znalca Šulekova života i djela Ivana Martinčića, zatim jednodnevni simpozij o Ivanu Gunduliću i Ivanu Mažuraniću u nastavi, i to za nastavnike hrvatskoga jezika u srednjim školama, poseban znanstveni skup o Anti Kovačiću, priređen u zajedništvu s Društvom hrvatskih književnika i Katedrom za noviju hrvatsku književnost, te organizacijsko sudioništvo u velikim znanstvenim skupovima o Silviju Strahimiru Kranjčeviću i Ivanu Mažuraniću. Iako je iz horizontalne vremenske perspektive djelatnost Društva na ovom i drugim planovima bila možda i manje uočljivom, u retrospektivi se ona otkriva i naznačuje kao oblik aktivnosti koji je ostavio svoj trag. Ovdje bih posebno izrazio žaljenje što nije bilo više posebnih skupova namijenjenih isključivo nastavnicima i profesorima, znanstvenih i metodičkih istodobno, kao i žaljenje što skup o Gunduliću i Mažuraniću u nastavi nismo ponovili u nekim mjestima izvan Zagreba pa tu neostvorenu ideju također ostavljamo kao prijedlog za novi program.

Kada je riječ o javnoj i znanstvenoj djelatnosti ovoga Društva, valja svakako izdvojiti i sudjelovanje njegovih 38 članova, koji su kao referenti iz Hrvatske nastupili na posljednjem XII. kongresu Saveza slavističkih društava Jugoslavije. Pridodamo li tom broju još i dvadesetak profesora hrvatskoga jezika iz Zagreba koji su u organizaciji HFD-a kao slušači prisustvovali Kongresu, možemo slobodno reći da je brojčano, a posebice stručno, prilog hrvatskih lingvista tome kongresu bio znatan, što se može provjeriti i objavljenim prilogima u *Croatici, Suvremenoj lingvistici i Jeziku*. Taj prilog bio je, kažimo i to jasno, onaj viši vrh, a ponegdje i najviši, one znanstvene razine koja nikada ne dominira sličnim kongresima, jer se na njima gubi i otupljuje u prosječnosti mnoštva, u izložbi i iznošenju jednako starih kao i novih ideja, u manifestaciji *prosjeka* i *presjeka* što je dovelo, uz neprimjerenu mamut-organizaciju u pitanje i smisao i postojanje takvih kongresa. S tim problemom suočili su se svi sudionici prošloga Kongresa svjesni potreba za inovacijama i bitno drukčijim organizacijskim oblicima. Riječ je o zahtjevu za oblikom koji će omogućiti prevlast nove i moderne znanstvene misli iznesene uspješno, problemski, za oblikom koji će otkloniti manifestacijski pristup i zamijeniti ga radnim i selektivnim, što će sve iz nekoga budućeg kongresa stvoriti znanstveni skup primjeren suvremenom vremenu i eliminirati ga kao izletnički skup masovnoga sudioništva većinom nezainteresiranih slušalaca.

Pitanje kongresa ujedno je i pitanje naše suradnje sa Savezom slavističkih društava Jugoslavije, s organizacijom koja je poput sličnih jugoslavenskih udruženja već pomalo prerasla svoje prvotne naume zajedništva i pokazala se, poput drugih sličnih, anakronom institucijom, posebice u znanosti gdje suradnju valja zasnivati na radnim

programima i znanstvenim projektima i istraživanjima, a ne na formalno udruženim društvima i institucijama. No i s takvim Savezom bilo je nemoguće surađivati i kontaktirati iz jednostavna razloga što je on za postojećega trogodišnjeg mandata bio u Prištini, a gdje se priprema i novi – XIII. kongres u rujnu ove godine. Ponajprije, valja vas obavijestiti o tome da je po redoslijedu izmjene republičkih društava kao domaćin Savezu nakon Vojvodine i Novoga Sada Savez imao biti u Crnoj Gori, ali je spretnom manipulacijom, točnije, izgovorom da ne može osigurati sredstva za sjedište i kongres, Društvo za srpskohrvatski jezik iz Crne Gore prepustilo tu ulogu Prištini kao tobožnjemu sigurnijem osiguravatelju sredstava! Predsjednik našega Društva bio je pozivan na sastanak u Prištinu dva puta – prvi put prilikom demonstracija i vojne intervencije u tome gradu i Pokrajini, a drugi put u sličnoj prilici prigodom rudarskog štrajka. Usmeno je predsjednik tamošnjega Društva i Saveza upozoren na neprimjerenost mjesta, a Predsjedništvo HFD-a zauzelo se na sjednici održanoj u prosincu prošle godine da se na (ne)određeno vrijeme odgodi kongres u Prištini, što su zahtijevali i slovenski slavisti. Pri tome je odlučujuća bila činjenica da u postojećim političkim prilikama (pokrajina pod okupacijom!) kongres u Prištini ne bi bio znanstvena, nego u prvome redu politička manifestacija, kojom se potpuno periferni slavistički centar uzdiže u trenutačno središte dok se kongresom daje antialbansko obilježje cijelom kraju. Osim takvih neprimjerenih političkih konotacija, riječ je i o tome da se traže novi i moderniji oblici organizacije kongresa, aktualnost i atraktivnost njegova programa, kao i pronalaženje novih oblika povezivanja slavista, koje se više ne može jednostrano svoditi pod unitarističku formulu *jugoslavista* i majorizaciju u donošenju odluka, pa čak i onih koje se odnose na, za taj Savez nepostojeće, ime hrvatskoga jezika. Usprkos svim tim upozorenjima, inzistira se i dalje na održavanju kongresa u Prištini, što još više podcrtava njegove političke motive, a zadatak je ove skupštine da donese meritornu ocjenu postupka Predsjedništva, kao i odluku o sudjelovanju ili nesudjelovanju na kongresu, kao i daljnjem ostanku našega Društva u Savezu kojemu su i inače kongresi bili glavnom djelatnosti. Za predsjednika ovoga Društva jedno i drugo pitanje zapravo su suvišni i odgovori su više stvar formalnosti nego kolebanja u odluci.

Pred nama je vrijeme novoga povezivanja, posebice s mnogobrojnim kroatistima izvan zemlje, kao i vrijeme osobne međunarodne slavističke afirmacije, a tome bi trebao poslužiti i skori Međunarodni kongres, na koji se iz Hrvatske, na temelju jugo-pariteta, poziva 12 sudionika. Tematika kongresa široka je spektra, od tzv. globalnih (sve)slavenskih tema do nacionalnih slavenskih mikrotema pa će o tome sudioništvu i odazivu valjati donijeti odluku i dogovoriti znanstveno najautoritativnije predstavnike kao referente. Čut ćete i prijedlog prof. dr. Ive Frangeša o osnivanju posebnoga hrvatskog, nacionalnog slavističkog komiteta koji će surađivati s međunarodnim, a to je u skladu sa svim onim o čemu je ovdje zapravo i riječ – o unutarnjoj i vanjskoj afirmaciji hrvatske filologije kao ključnog segmenta hrvatske znanosti i kulture.

Cijenjene gospode i gospodo, dopustite mi na kraju da zbog uspješnosti sljedeće točke dnevnoga reda (Program rada!) navedem nekoliko sugestija za budući rad Društva i novoga Predsjedništva. Bilo bi to:

1. osiguravanje radnih i prostornih uvjeta,
2. evidencija članstva pomoću prijava i iskaznica,
3. osnivanje novih podružnica u Splitu, Rijeci, Osijeku, Puli, Čakovcu, Varaždinu, Bjelovaru i Gospiću,

4. aktiviranje sekcije za kulturu hrvatskoga jezika,
5. proširenje izdavačke dinamike u Biblioteci HFD-a,
6. briga za časopise i njihove pretplatnike,
7. uvođenje članarine uz besplatnu pretplatu jednog časopisa,
8. organiziranje znanstvenih skupova o hrvatskom jeziku i aktualnim književnim jubilejima (Tin Ujević),
9. pronalaženje novih oblika suradnje društva (povezivanje svih kroatista u zemlji i inozemstvu),
10. aktiviranje ugasloga časopisnog i uopće izdavačkog fonda.

Kao što se iz referata i prijedloga vidi, problema je, posala, inicijativa, pa i motiva za rad dovoljno i ja se iskreno nadam da će sve to Društvo iskoristiti za svoj boljitak. Pred nama je doista jedno novo, a zaželimo da bude i plodno i dugotrajno razdoblje u znaku imena ovoga društva koje neukaljano prenosimo dalje, pred nama je prostor i vrijeme za našu najaktivniju stručnu i znanstvenu djelatnost koja nam podjednako može biti radošću kao i obvezom.

PITANJA I ODGOVORI

KAKO SE SKLANJAJU IMENA MIA I PIO

Jedan čitatelj *Jezika* pita kako se sklanjaju imena *Mia* i *Pio*. Pretpostavljam da mu nije dvojbeno da se *Mia* sklanja nastavcima imenica ženskog roda (-e, -i, -u, -o/a, -i, -om), a *Pio* nastavcima muškog roda (-a, -u, -a, -o, -u, -om). Upitno mu je vjerojatno samo da li se između osnova i nastavaka umeće *j* ili se ne umeće. Na to se pak pitanje ne može dati jedan odgovor nego tri: pravorječni, pravopisni i jezični. Tako zato jer u načelu nisu isto pravilno izgovaranje, pisanje prema pravopisnom propisu i jezični lik riječi utvrđen jezičnim standardom.

Što se pravorijeku tiče, nema u tim riječima dvojnosti: između osnova, koje ovdje završavaju na *i*, te nastavaka, koji u svim

padežima, uključujući nominativ, započinju samoglasnikom, umjesto hijata izgovara se prijelazni polusamoglasnik [i], pa se ta imena u svim padežima jednine i množine (kad se upotrebljava) pravilno izgovaraju s tim polusamoglasnikom: [mi̯a], [mi̯e], [mi̯i], [mi̯u], [mi̯o/a], [mi̯i], [mi̯om]; [pi̯o], [pi̯a], [pi̯u], [pi̯a], [pi̯o], [pi̯u], [pi̯om]. Nije naime svojstveno našem izgovoru međusamoglasničku svezu u riječima izvoditi prekidom glasa nakon kojeg nužno dolazi grkljanski zatvorni suglasnik [ʔ] (pa da se izgovara [miʔa], [piʔo]), i zato jedina izgovorljiva mogućnost koja preostaje za prijelaz sa *i* (ali i sa *e*) na iduću samoglasnik stišavanje je završnog dijela *i* te stanovito njegovo duljenje, što je zapravo polusamoglasnik [i]. Prijelazni se polusamoglasnik izgovara između *i/e* i bilo kojeg samoglasnika na drugome mjestu uključujući i *o* (v. o tome u članku Lj. Jonkea Fonetičnost na-